ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази свака дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. за 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 182. Нови Сад, у среду 12. августа 1925. Година LVI.

У народ!

Скупштина је завршила своју сесију, посланици су се разишли на одмор. Али тај одмор после скупштинског напорног рада не значи апсолутни политички одмор; посланике и политичаре баш сада чека велики — рад у народу!

Велико дело споразума између Срба и Хрвата јако је напредовало споразумом радикала са радићевцима т. ј. представника огромне већине српског и хрватског племена нашег народа. То највеће дело у консолидацији политичких прилика у нашој држави треба изградити: треба учврстити темељ на којем оно почива, а тај темељ саставља — народ!

О самом факту овог споразума је народ већ обавештен. Остаје само још то, да широке масе нашег народа, и то у свима његовим племенима и сталежима, а поглавито сељачком, који је најмногобројнији, буду што боље и исцрпније обавештени. За то је баш најбоље и најзгодније време парламентски одмор. Народни посланици су сада слободни од свакодневног и заморног рада у Скупштини и имају доста времена, да непосредно и живом речи ступе у додир са својим бирачима Но та велика обавеза важи не само за народне посланике, него и за остале политичаре, који нашем народу и нашој држави добра желе. Разуме се, да их и наша родољубива штампа треба у том њиховом раду свесрдно да потпомогне.

Већ услед своје многобројности широке масе народа теже се оријентишу у тако великим стварима, него релативно мали број професионалних политичара. А сваки народни посланик је већ, сам по себи, професионалан политичар, а исто тако и представници политичке штампе; активни чланови политичких странчких клубова и многи други јавни радници политичког обележја.

Ми морамо бити на чисто са тиме, да противници споразума радикала са радићевцима неће мировати. Они ће, са своје стране, искористити овај одмор, да рове против овог споразума и то из најразличитијих побуда, које у огромној већини случајева потичу из увређене сујете, увређене личне амбиције и — што је најгоре! — из антипатије према свему ономе, што води консолидацији и учвршћењу ове наше младе државе. Зато треба народу пре свега предочити то, да је тај споразум највеће дело, које је од Ослобођења и Уједињења учињено у правцу изградње наше државе.

Треба предочити народу и то, да се споразуми таковог великог замаха, као што је овај, не склапају преко ноћ. Свака велика творевина, па било то у ма којој струци: у науци, у уметности, а особито у политици, захтева огромне напоре, велике душевне трзавице, устрањивање и унутрашњих и спољашњих сметњи, али да је баш зато у резултату од велике и трајне вредности. Треба објаснити народу, да је овај споразум био тежак посао, јер је и са српске и са хрватске стране требало устранити многе предрасуде, које су нас вековима делиле, и које потичу, у већини случајева, из мутног, туђинског извора. Те се предрасуде сада руше као кућа од карата. Ни Аустрија, ни Рим нису више у стању да тај споразум оборе, те ће он моћи само напредовати, упркос напора великих експонената ове пропале политике.

Треба објаснити народу да су све заћевице и неспоразуми, који су нас до сада делили, били само прелазног карактера и да не заслужују, да се сада — после оствареног споразума — на њих више осврћемо!

Особито треба нагласити, да су на том споразуму енергично радили наши највећи људи: са српске стране наш дични и искусни вођа госп. Никола Пашић, са својим паладинима и већином Срба, а са хрватске г. Стјепан Радић, за којим стоји небројена маса честитог хрватског сељаштва. Основа нашег друштвеног и политичко-економског живота — српско и хрватско сељаштво стоји за њима, а наш је народ у огромној својој већини сељачки.

Али није доста објаснити народу само велики значај овог споразума — он ће то брзо разумети, — него га треба упозорити и на то, какве нечисте или нездраве побуде руководе противнике овог споразума у борби против њега. Треба показати народу сву морал. и полит. голотињу њихову. А то треба учинити што пре и што енергичније, јер штета је за сваку главу, у коју би успели да унесу забуну. Ми се за многе наше покрајине због тога не бринемо, али има и таквих, које су више експониране или изложене таковим смутљивцима због своје удаљености или релативне усамљености, ма да су, саме по себи, доступне за идеју братског споразума. Тима треба нарочито објаснити важност овог споразума и страх пред њиме оних, који у њиховој средини против њега муте, па звали се они или Корошевци, или Прибићевијанци или како му драго.

Уверени смо да ће народ брзо упознати своје праве пријатеље и одбацити оне своје „назови-пријатеље“ свике врсте.

Зато: у народ!

О. С—ић.

ситуација

Изјава г. дра Нинчића о Нептунским Конвенцијама

Седница Министарског Савета — Наши делегати на скупштини Лиге Народа — Спремљен је Указ о државним потсекретарима — Лава Шуваковић потсекретар за аграр — Говор Стјепана Радића на Сушаку — Међу Буњевцима

МЛ. БЕОГРАД, 11. августа. Вечерас у 6 и по сати министар г. Нинчић дао је у свом кабинету новинарима дужу изјаву о Нептунским Конвенцијама. Он је у главном рекао: Тврдње, које се у једном делу штампе приписују др Крајачу су интриге и супротне су стању ствари. У овим конвенцијама нема тешких одредаба у погледу саобраћајне тарифе. Ја сам одмах по потпису конвенција детаљно обавестио јавност о њиховој садржини, и одговорио исцрпно на питање Грге Анђелиновића.

Напомињем, да се ни у тобожњим тврдњама г. Крајача не налази ни једна конкретна тврдња; једино се детаљније говори о питању усељивања и запослења италијанских радника код нас. Ту се покушава створити права забуна, али је то све нетачно. Не постоји никаква конвенција о усељавању Италијана. Ради се само о упослењу. О томе постоји једна кратка конвенција. Свега 3 члана.

Из 1. члана се види, да ми нисмо примили никакве обавезе ни у погледу упослења Италијана, него за то имају да важе наши домаћи закони, који међутим траже искључиво домаће раднике. Уведена је само обострана обавеза, да могу остати и код нас и код њих они, који су упослени у времену од 1. јан. 1924. до 1. јан. 1925. Кад се зна, да је број наших упослених радника већи од броја Италијана код нас, онда је та одредба корисна за нас бар толико колико за Италијане!

2. члан говори о прелазу радника преко наше територије у друге земље, а трећи утврђује, да конвенција траје колико и трг. уговор од 1924., а најмање 5 година.

Како се види, свака узбуђеност је неоправдана. Иначе је врло невгодан овај начин дискусије о међународним стварима. Међународне конвенције треба ценити као целину, а не гледати то само по уступцима. Објективно оцењене, конвенције представљају добит за обе стране. Њима су решена многа и тешка питања, која уносе јасноћу и одређеност у наше односе са краљ Италијом, чему ми придајемо велики значај.

После овога министар је дуго провео са новинарима у разговору, дајући им разна обавештења.

Влада је одредила делегате, који ће нашу државу заступати на Скупштини Лиге Народа у Женеви, која ће трајати од 1.–30. септембра о. г. Шеф делегације ће бити г. др. Нинчић, а делегати г. г. Стј. Радић, Л. Марковић, Милован Јовановић, наш посланик у Берну и др. В. Јовановић.

*

Влада је одржала пленарну седницу данас пре подне. Пред владом су многа крупна питања, те ће се ова седница наставити и сутра. Говорено је о радном програму владе, како до састанка Скупштине, тако и у јесењем заседању. Донеће се модеран закон о општинама.

Министар унутрашњих дела је саопштио, да су потписани Укази о вел. жупанима. Говорено је и о конвенцијама са Италијом и о уговору са Аустријом. Вечерас је заседао и економско-фин. комитет министара.

Министар П. Радић путује у Загреб, одакле ће са Стј. Радићем отпутовати на Блед у аудијенцију.

*

Спремљен је Указ о државним потсекретарима. У аграр улазе: Вл. Андрић и Л. Шуваковић; шуме и руда Б. Кујунџић; просвета Пасарић; финансије Најдорфер; соц. политика Крњевић.

*

Пре поласка са Сушака г. Стј. Радић је одржао својим бирачима у хотел „Јадрану“ дуг патриотски говор, у коме је разјаснио нову ситуацију и своје раније држање. У говору је Радић био непоштедно искрен према својој ранијој политици, коју је осудио.

*

Имре Иванковић Ивандекић, вођа левог крила Буњевца изјавио је, да ће он да цепа странку, да иде са радикалима и да ће помагати владу. Блашко Рајић приступа Корошцу.

*

Због појаве куге у Пирају, влада је затворила наше границе према Грчкој.

Бријан у Лондону

Јуче у подне отпутовао је Бријан за Лондон. У Лондон је стигао пред вече, па га је на станици дочекао Чемберлен. Данас пре подне биће Бријан примљен код Краља, а после подне ће почети конферисања са Чемберленом.

Ситуација у Мароку

Маршал Петен је дао свој извештај о ситуацији на бојишту у Мароку. Из овога извештаја се види да су француске трупе у први мах биле неспремне да поведу борбу са непријатељем и то из разлога што их је било мало, док је непријатељ био добро опремљен и бројно јак. Сада се Французи налазе потпуно спремни за борбу и офанзиву.

Према извештајима са фронта, на западном делу фронта се Рифанци свремају за напад и врше журно прикупљање трупа. На југу је непријатељ присиљен да се повуче пред непријатељском ватром. На источном делу, захваљујући активности авијације, непријатељ је одбијен и осигурано снабдевање Тимбукта.

Ситуација у Енглеској

Према најновијим извештајима из Енглеске, ситуација није расчишћена. У редовима радника влада велико огорчење и говори се о побуни радника. Секретар рударске федерације, Кук, говорећи о Медорфилду, изјавио је да је присталица побуне, али још није дошао моменат да се та замисао изведе. Кук предвиђа да ће у најскоријем времену доћи до побуне.

Зиновјев у Чехословачкој

Лист независних комуниста у Чехословачкој „Хлас народу“ јавља, да ће председник ексекутиве комунистичке интернационале Г. Зиновјев посетити Чехословачку. „Право лиду“ цитира извештај литванског часописа „Литвис“, према којем је комунистичка интернационала наредила Зиновјеву, да испита прилике у Чехословачкој о комунистичкој странци и да да тачне директиве њеном вођству. Буде ли потреба, даће комунистичка интернационала и материјалну помоћ својој чехословачкој секцији. Зиновјев ће према томе под изговором лечења у Карловим Варима доћи у Чехословачку.

Није тачно!

Загребачка „Вечер“ од 24. јула о. г. доноси један чланак из редова хрватских учитеља, у коме стоји, да је г. Прибићевић као министар просвете имао девизу: „Ако је који Хрват у министарству просвете, нека се носи“!

Ми се чудимо, да се и очако нешто може написати. Писац сигурно није никада ни завирио у министарство просвете под г. Прибићевићем, јер би се — ако је Хрват — морао врло пријатно изненадити, колико је баш Хрвата понамештао г. Прибићевић у своме министарству. То је баш онај оправдани приговор, међу Србима Св. Прибићевићу, да је за једног свога Хрвата знао жртвовати најмање — 100 Срба. Само му то све није помагало. Вељда ће после ове примедбе у „Вечери“ и он увидети, да својом „политиком“ према Хрватима Хрвате није задобио, а Србима се замерио!

Овај пријатељ из „Вечери“ би доиста требао најпре да се позабави статистиком чиновника у Прибићевићевом министарству, па му не би пало ни на ум, да напише оно, што смо горе цитирали.

Оваке приговоре Прибићевићу можемо поставити с правом само ми Срби, јер је систематски гонимо Србе за рачун Хрвата.

Друга је ствар, што му се то сад свети, па га ено сад у Херцеговини, где се прави већи Србин од госп. Пашића!

—

Из говора г. дра Л. Марковића у Мостару

Г. др. Лаза Марковић одржао је у суботу својим бирачима у Мостару говор о политичкој ситуацији, у коме је констатовао, да је овај споразум са радићевцима направљен за извршење Видовданског Устава. У томе говору између осталога казао је ово:

„Тај споразум биће објављен када обе странке буду сагласне да се он објави, али што се још сада може казати то је: да тај споразум јесте споразум за извршење Устава. То није споразум о промени Устава, да би неко имао разлога да тражи његово објављење одмах сада, да би се видело, шта су радикали уговорили. Закључени споразум има за предмет спровођење државне политике на бази и на темељу данашњег Устава у циљу извршења тога Устава у свима крајевима државе и уз учешће Х. С. С. Са извесне стране замера се, да ће данашње држање Х. С. С. бити само привремено и да постоји опасност, да радићевци преваре радикале. С друге стране у неким хрватским круговима говори се како ће радикали преварити радићевце. Овако посматрање потпуно је погрешно, јер нема у опште основа за варање ни са једне ни са друге стране. Наш споразум такве је природе и тако је закључен да није остала могућност ни за какву превару. Ако би Радићева странка ударила натраг и вратила се своме старом програму, она би могла само себе да обмане и показала би се потпуно неозбиљна. Међутим, ја могу да кажем да верујем и ту веру деле моји политички другови, да је преокрет код радићеваца истински и да нема бојазни о неком повратку у пређашње стање“.

Хрватски део нашега народа жели такође да се спроведе једна практична реална политика, која би донела и хрватском делу народа оне користи које народ очекује од новога законодавства. Народ у Хрватској заморен је стерилним политичким борбама и жели да те борбе једном престану. Шест и по година води се вербална дискусија о томе да ли смо ми Срби, Хрвати и Словенци један народ, а народ чека да се донесу закони, који су њему потребни. И то уверење код Хрвата, да је досадања борба била бесплодна јесте најбоља гарантија за истинитост извршеног преокрета. Народ у Хрватској каже: до сада смо ишли једним путем а сада идемо другим.

Онај први пут није донео користи, па да видимо шта ће овај други донети? Ушли смо у споразум са Србима у нади да нас Срби неће преварити. Ми можемо опет да одговоримо да радићевци немају никакве намере некога да варају, јер би то било бесциљно и бескорисно. Ми се радујемо што је створена такова унутрашња ситуација, што можемо браћу Хрвате видети на позитивном раду и да их видимо како бране ову државу као своју“.

Више опрезности!

— Случај г. В. Анојчића — У пажњу г. министру унутрашњих дела и радикалним посланицима —

Код нас радикала постоји једна веома рђава пракса, да се слабо пази на оне паше чиновнике, који су радикали. Док на то веома пазе радићевци; док на томе г. Прибићевић зида целу своју политичку снагу, код нас радикала је обичај, да смо пажљивији према отвореним противницима, него према вашим присталицама.

Кад је одмах после образовања нове владе смењен у Загребу шеф полиције др. Бедековић (сам. демократа), он је истим декретом постављен на одговарајући положај код министарства; исто тако г. Цветко Хорват је одмах постављен из Загреба за шефа суботичке полиције. Међутим г. Вељко Анојчић, владин повереник за град Петроварадин и шеф државне полиције у Петроварадину је телеграфски смењен са оба положаја и остао је до данас — на улици. Г. Анојчић, који је иначе један од најисправнијих и најсавеснијих наших млађих чиновника радикал је међутим од малих ногу и као такав се истицао видно у редовима универзитетске омладине у Загребу. У својој дужности у Петроварадину је такође био вазда коректан и против њега се није нико никада могао стварно потужити.

Међу првима, које је нови режим „покосио“, био је — осим још двојице: у Винковцима и Жупањи (обојица радикали) — г. Анојчић, коме је телеграфски наређено, да дужност владина повереника преда сместа дру Павлу Селигу (са чијим је именом иначе везана ствар са пасошем Вјекослава Нича!), а дужност шефа полиције Николи Кнежевићу (сам. демократи).

Ова смена би се дала разумети, кад би се укидао комесаријат као такав, али комесаријат остаје и даље — под Селигом!

Тако је г. Анојчић, који се ових дана и оженио, остао напросто понижен пред тим Петроварадином, што је незгодно за авторитет држ. чиновника уопште, а што је још и горе, остао је са женом тако рећи на улици и приморан је да живи у селу, да њега и жену прехрањује породица. Исти случај је и са др. Ј. Видићем, који је био повереник у Винковцима.

Скрећемо овим пажњу меродавним на ове аномалије и препоручујемо више опрезности код „смена“ и размештаја, који се врше.

Ми.

Рад друштва за набавку хлеба сиротињи

Недељно раздавање хлеба извршено је у прошлу суботу а раздано је 251 килограма хлеба.

Благодарећи заузимању председнице, гђе Јелене Кон, раздани су овај пут осим хлеба и кобасичарски продукти, који су на иницијативу г. Фрање Микића били скупљени г. Петром Даниелом. Ова господа су приложили:

Петар Даниел 2 клг. саламе и 2 клг. кобасица; Јосиф Шноблохер 2 клг. кобасица; Јосиф Бритиг 2 клг. чварака; Максим Тепавац 1 клг. сланине и $1^1/_2$ клг. кобасица; Дејан Бошњак 1 клг. дебрецинера; Фрањо Шуберт 2 клг. сланине; Јован Прокеш 1 клг. сланине; Фрањо Микић 2 клг. кобасица; Јован Пенц $1^1/_2$ клг. сланине; Стеван Іониц 1 телећа глава; Јосиф Секе $2^1/_2$ клг. кобасица: М. С. Дамјановић 2 клг. кобасица; Антон Цервес 1 телећа глава; Александар Галац 2 клг. саламе; Лудвиг Цервес 1 клг. чварака; Јосиф Сајдл 3 клг. кобасица; Милан Радуловић 5 кгр. чварака.

Удружење ириче овим у име сиротиње своју најтоплију благодарност племенитим дародавцима.

Пошто удружење месара и кобасичара броји око 60 чланова, то сваки дародавац долази на ред сваке треће недеље.

Председница удружења налази се сада у иностранству. Том приликом изучава сличне установе у иностранству. После њеног повратка приступиће се установљењу народне кујне. Да би се то омогућило апелује се на цењено новосадско грађанство да у што већем броју приступи овом друштву.

Прогресивна пореза

Приликом разговора између преставника привреде из Војводине са министром финансија у Београду, пале су неке речи, које морамо додирнути. Било је људи, који су заступали мишљење: да је наш сељак врло слабо опорезован тако, да он ни не осећа порез. Требало би га према томе јаче опорезовати, да тако и он осети државни терет, јер по досадањем, он те не осећа.

Овако заступање интереса сељачке класе не одговара ни духу времена, а ни нашем програму радикалском.

Наш економски програм тражи, да се порез у држави уведе прогресивно. То значи, да порез расте према већем броју ланаца земље; да порез великих индустријалаца расте према малим занатлијама; да порез великих трговаца расте према малим трговцима. У опште, да порез великих продуцената расте према порезу малих продуцената; већи привредници да сносе веће терете него мали. Мали привредник мора да ради и да има у првом реду за себе, своју породицу и кућу; он према томе може и мора мало дати. Већи привредник, који има више, мора више дати. Не може то бити, да по јутру исто толико пореза плаћа и поседник, који има 518 јутара колико плаћа поседник од 8 јутара. Не, то не иде. Већи поседник мора далеко више плаћати по јутру, него мали поседник.

То начело наше Радикалне Странке мора и даље бити пред очима свију нас, а о чему треба мало водити бриге, нарочито сад, кад долази у питање решавање аграра путем закона.

О овоме ће још бити речи.

На гробу добротвора Александра Коњовића

Учитељ брестовачки пок. Александар Коњовић отавио је у тестаменту 64 ланца земље и једну кућу Српском Учитељском Конвикту у Новом Саду у сврху издржавања питомаца, који се школују у средњим школама у Новом Саду. Имање је ово недавно преведено на име Конвикта, а ужива га за живота госпођа му Марија.

Скупштина овога друштва изаслала је у Брестовац своје чланове: потпредседника Миту Ђорђевића, тајника Ђоку Милића, одборника Лазу Вукотића, чланове друштва Мана Боровца и Васу Стакића и председника Надзорног Одбора Стеву Милованова, који су приредили од стране Конвикта први парастос овом великом добротвору.

Иако радни дан, искупило се 10. августа у брестовачкој цркви доста поштовача и ђака Коњовићевих, јер је он био свагда у Брестовцу преко 40 година изврстан учитељ и напредан економ. Парох брестовачки г. Станко Протић свечано је одслужио парастос и са свима изашао на гробље, на ком је учињен помен. Усред гробља диже се висока пирамида од првокласног црног шведскога мрамора у спомен покојникове прве жене и четворо деце. На гробу је говорио потпредседник друштва М. Ђорђевић у част добротворову и изнео његове врлине као учитеља, економа, великог Србина и добротвора.

Брестовчани су задовољни, што су могли заједно са изасланством одати част и славу опште уваженом и поштованом чика-Шандору. Вечна му слава!

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 11. августа у 8 часова

Петроварадин (Нови Сад): ведро температура 25° Ц.
Београд: ведро; темп. 22° Ц.
Загреб: ведро; темп. 22° Ц.
Љубљана: магла; темп. 16° Ц.
Сарајево: ведро темп. 15° Ц.
Скопље: ведро; темп. 23° Ц.
Котор: ведро; темп. 25° Ц.
Шибеник: ведро; темп. 21° Ц.

Опште стање времена

Високи притисак влада над већим јужним делом Европе и подржава лепо време, само на простору од Франкфурта до Марсеља због захлађења повећана је облачност и има местимично кише. Депресија са Атлантског Океана наступа преко Скандинавије и Балтика доносећи захлађење и местимичне кише. Топлота пала на Јадрану, у јужној Италији и на западном делу Европе.

Прогноза за 12 август

Над нашом државом притисак ће слабити још мало. Време ће бити лепо и тихо. Топлота ће мало пасти на западном делу државе а на истоку ће остати као данас.

Утакмица у гуслању

По закључку лањске скупштине одржаће Српско Коло из Алипашиног Моста и ове године утакмицу у гуслању и то за гусларе из целе наше државе.

Ова оригинална и лепа утакмица приредиће се у Народном Позоришту града Сарајева у 9 сати до подне на Митровдан (8. новембра п. н) уз многобројно учешће најотменије сарајевске публике. Како се чује замолиће приређивачки одбор Његово Величанство Краља Александра, да дозволи да се утакмица одржи под покровитељством Његовог Височанства Престолонаследника Петра.

Дан пре (7./XI.) одржаће се „предутакмица“ са свима пријављеним гусларима на којој ће се искључити најлошији од даље утакмице.

Награда ће бити 10 и то:

1. Диплома, лепо израђене јаворове гусле, дивот — увезана књига „Косово“ (250 дин.), једна ветрењача (2000 дин.) и 3000 динара готових.
2. Награда: плуг саков (900 дин.), гусле, књига и 1000 дин. готових.
3. Плуг, гусле, књига и 500 дин.
4. Плуг, књига и 300 динара.
5. Плуг, књига и 200 динара.

Осталих 5 награда по 100 динара у готову и по 1 књига „Косово“ меко увезана.

ВЕСТИ

— Дежурство у лекарнама града Новог Сада. Од **9.** до **16.** укључиво лекарне Гросингер (Трг Ослобођења) и Машић (Темеринска ул.).

— Конгрес јеврејске омладине у Осијеку. Јуче је овде отворен конгрес представника организација јеврејске омладине из наше државе. Конгрес је врло добро био посећен. Први дан рада протекао је на миру, и ако је било мало нервозе због страха, да не дође до инцидента са групама Орјуне, Срнао, Ханао и Радничке Омладинске Организације, које су хтеле да нападну јеврејске омладинце. Захваљујући интервенцији извесних људи и с једне и с друге стране до сукоба није дошло. Конгрес је успео. Цео рад на овом састанку представника јеврејских омладинских организација има чисто културни карактер.

— Удружење хотелијера, гостионичара и кафеџија у Панчеву. Удружење хотелијера, гостионичара и кафеџија у Панчеву у недељу, 16. августа, освећује своју заставу уз пригодну свечаност. Застави кумују г. г. Пера Милорадовић и Херман Грамберг.

— „Статистика Спољне Трговине Кр. С. Х. С. за 1924 годину, издање Генералне Дирекције Царина изашла је из штампе и може се добити по цену од 100·— динара код свих главних царинарница.

— Ухваћени кесароши на вашару. Јуче је новосадска полиција на вашару ухватила три кесароша, који су покушали да изврше крађе на неким сељацима, који су дошли на вашар. Ухваћени су Фрања и Илија Хлађик и неки Обрен Попов. Сва тројица ће бити предати суду.

— У пажњу! Од полиције у Н. Саду смо умољени да заинтересованима дамо ово саопштење: У последње време поднела су молбе многа лица за место у полицији као полицајци или агенти. Међутим, пошто су за сада ова места попуњена, упозоравају се заинтересовани да молбе не подносе, пошто места и онако не могу добити. Када буде празних места, полиција ће путем огласа известити заинтересоване.

— Дозвољено ношење оружја присталицама ХСС. Велики жупан загребачке области добио је данас обавештење из Министарства Унутрашњих Дела да се од сада могу издавати оружни листови и оним грађанима, који су организовани присташе ХСС. наравно, ако испуњавају услове, који су прописани за добијање оружних листова.

— **Ухваћени опасни лопови.** Новосадска полиција већ дуже времена трага за једном опасном лоповском бандом, која је у Новом Саду и околини извршила масу крађа. Свака већа крађа, где починитељи нису пронађени, била је дело ових лопова, који су после дела знали увек да се извуку испред полиције. Исто тако је и она провална крађа у Ст. Пазови — дело ове банде. Пре неки дан је ухваћен у Бачкој Тополи неки Сава Будишки, звани „Банаћанин“, за кога се утврдило да је члан ове банде. Из његових исказа, новосадска полиција је успела да ухвати конац, по коме су ухваћена и остала тројица. У суботу је отпутовао у Винковце Коста Гајинов, агент новосадске полиције, који је, на основу добивених инструкција, успео да у једној биртији, недалеко од Винковаца, пронађе и осталу тројицу и то: Карла Свободу - Швабу, Марка Радоша-Ивицу и Милана Шолчића-Пекара. Сва тројица су доведени у Нови Сад, где су узети на саслушање. До сада се установило, да они одговарају за масу крађа, које су извршили у Новом Саду и у ближој и даљој околини. По завршеној истрази, ова тројица ће бити предати суду.

— **Ученику** до четвртог разреда средње школе примили бисмо на стан и храну уз родитељски надзор под повољним условима. Обратити се на Администрацију „Заставе“.

— **Комунисти и енглеска војска.** Лондонска полиција извршила је претрес у неким деловима кварта Сахо, па су том приликом нађена многа документа о комунистичкој пропаганди у енглеској војсци.

— **Судар возова у Немачкој.** Јављају из Берлина да је брзи воз Берлин—Минхен налетио на један теретни воз у близини Берлина. Обе локомотиве су упропаштене. Погинуло је два лица, а двадесет их је рањено.

ПРИВРЕДА

Комасација Бачког Брестовца

Општина у Бачком Брестовцу расписала је конкурс за извршење радова ради коначнога довршења комасације на катастралним мапама, састављања грунтовница и операта.

Ликвидација Српске Банке у Вршцу

Српска Банка и Штедионица д. д. у Вршцу закључила је на својој скупштини ликвидацију. Банка је, као што је познато, тражила привудну нагоду са својим повериоцима, и ова јој је од поверилаца и суда примљена. Нагодни поступак над банком још траје и потраживања поверилаца и после закључене ликвидације остају на снази у опсегу постигнуте нагоде. Банка мисли да ће објавом ликвидације пре реализовати своју имовину и, тим брже и боље намирити своје повериоце.

Интересантно је да је ова банка била једини новчани завод у Вршцу, осим тамо постојећих афилација већих новчаних завода из Војводине и Београда. Ради тога Срби привредници у Вршцу намеравају да ускоро оснују један нов новчани завод и акција у том погледу већ је у току.

Изложба домаће радиности у Суботици

Управа Суботичког Великог Вашара и Изложбе 22—31. августа т. г. приређује изложбу домаће радиности. Састав ове изложбе примила је на себе госпођа Марија, супр. Драгослава Ђорђевића, вел. жупана, која са појединим госпођама и госпођицама иде од куће до куће у Суботици и околини, те скупља продукте ручне радиности у Војводини. Овде напомињемо и то, да ће Мин. Просвете Краљевине С. Х. С. ставити овој изложби на располагање врло лепу збирку предмета ове струке.

Домаћа радиност раширена је у целој држави. У Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори врло је развијена и од велике важности, јер народ њоме покрива највећи део својих домаћих потреба.

Код нас је нарочито развијена индустрија предива, тканица и везова. Са радиношћу ове врсте баве се женскиње.

Ћилими се праве нарочито у Босни, Сењу, Књажевцу, Крушевцу и у великој мери у Пироту. Међутим и по многим местима у Хрватској, Далмацији и Црној Гори доста је развијено ћилимарство.

Далматински обртници у Сплиту, скупили су све далматинске мотиве који се налазе у употреби.

Особито су на великом гласу пиротски ћилимови, који су и иностранству познати. Ови ћилимови из године у годину налазе све више пијаца нарочито од онога доба, од када боље бирају боју и мотиве.

Народ сам произвађа кудељни конац и вуну, те продукти ове струке не само да су лепи, већ су доста и јефтини и трајни. Босанци сами зготовљавају своје хаљине и ћилимове и ткају потребно платно за исто. У Сарајеву има лепо индустријско подузеће. Ова творница зготовљава већином источне ћилимове и то у источном стилу са много укуса. Важна је још Фоча, Зеница и Ливно.

У Хрватској, Загреб и околина тка домаће платно, плетиво и врло често уплеће златне жице. — У Словенији поред ћилимарства, развијена је и индустрија чипака, и то у Горењском, Индрии и у Скофљој Лоци.

У Војводини, а нарочито у оним крајевима Торонталске жупаније где живе Срби, српски вез (српско платно) заслужује нарочиту пажњу. Ове домаће индустријске продукте подражава већ и фабричка индустрија.

Суботички Буњевци нарочито се одликују са шавом белог рубља и везивом. И ћилимарство је доста развијено у Војводини.

Дрворез као домаћа индустрија доста је раширена, али не као ткалачка и предна индустрија. На пољу плетива котарица Апатин води. Вредни Апатинци плету врло лепе котарице, осим тога леп баштенски намештај са врло бираним укусом. Кломпе (ципеле од дрвета) исто тако праве у Апатину. Са дрводељством бави се народ и на Балкану, сам зготовљава куће и намештај, али у врло примитивном облику. У дворезу, предиву, припреми прућа Словенија је врло напредна. Тамо где има доста прућа, тамо је плетење котарица и сита врло развијено, као што је то случај у околини Рибника у Крањској. Словенци осим тога дељу варјаче и кухињску опрему.

Народи који станују између Дунава и Тисе праве предмете од сламе, трске, сите и рогова. Од сирка праве метле.

Лончарство је у целој држави развијено, ма да је ова грана радиности здраво потиснута од порцуланских и лимарских судова. Штета је, да ће ова грана радиности у Војводини сасвим угинути с обзиром на лепе мотиве који су красили судове с поља. — Украси су били као сведоци лепог народног укуса.

Од свију ових продуката на Суботичкој Изложби и Вашару моћи ће се видети узорци, који ће бити за продају. Тим начином биће сваком омогућено, да са неколико лепих продуката умножи своју збирку или да украси свој стан.

СПОРТ

— Конкордија у Новом Саду —

После сјајних година новосадског спорта дошло је пре три године до стагнације, а после до опадања сталног и штетног. Играло се већином са локалним клубовима, доводили су се слаби клубови из непосредне близине. Приредбе су биле слабе и испод нивоа. Ове године почело се мећи напред. Новосадски клубови почели су доводити клубове боље и из већих спортских центара. Играла је „Бачка“, осечка „Славија“, „Вршовице“, „Б. С. К“, „Јадран“, „Југославија“ и т. д. Сада се започети посао наставља. Праве се покушаји, да би се утврдило коначно да ли је могуће у Новом Саду давати чешће веће и добре програме. Војводина је удружена са НАК-ом закључила за 15. и 16. август две утакмице са загребачком „Конкордијом“. Конкордија је на другом месту на првенст. табели у Загребу. Њена је игра допадљива, Фер, кратког даса. Играчи су дисциплиновани, брзи и технички дотерани. Скупна им је игра одлична, тако да с правом заслужују да се за њих каже, да у Загребу играју најлепши ногомет. Постигли су ове год. врло добре резултате као против ХАШК-а 2:1, 4:2, 3:2. Олд бој (Базел, Швајцарска) 3:1. Ј Т. Е. (Б. Пешта) 2:1, а са прваком државе „Југославијом“ 1:1. Војводина игра 15. а НАК. 16. августа. Ми се надамо да ће спортисти и целокупно грађанство обилатом посетом ових врло занимљивих утакмица помоћи нашим клубовима, да у Новом Саду дају лепе приредбе. Све зависи од наше публике. Р. Ж.

Б. Л. П. позвао је Пајкерта (НАК) на тренинг утакмицу у Београд, која ће се одржати данас.

Сутра ће се одржати друга конференција новинара спортских сарадника у „Елити“ у 6 часова у вече. Одбор. Д. Б.

Књиге и листови

Проф. С, Пирнат: Цвеће у соби, на предпозорници и балкону. Својом топлином и интимношћу осваја нас само онај дом, који је украшен цвећем, јер цвеће нам дискретно прича о префињеним естетским осећајима кућедомаћице. Оваким кућедомаћицама посвећена је горња књижица, која на 128 страница са преко 120 слика у тексту и једном врло успелом насловном сликом у бојама, даје драгоцене упуте у гајењу и нези нашега собнога украса. Добива се уз цену 32 динара у свима књижарама или унапред послани новац код аутора С. Пирната, професора, Загреб, Цигљана 24.

БЕРЗА

Новосадска продуктна и ефектна берза.

Нови Сад, 11. августа 1925.

Тенденција: чврста.

Нотирано је:

Пшеница, бачка нова к. д. 265 — до 270 —, нова VIII. к. д. 280 50; нова IX. к. д. 285 —; XI. к. д. 290; сремска, нова к. д. 277 50.

Јечам: — —

Зоб: сремска, нова к. д. —·—.

Кукуруз бачки к. д. 185 — до 187 50; VIII. јл пруга к. д. 187 50; сремски к. д. 187 50—190: пар Љубљана 222 —.

Пасуљ, бели бачка —·— ; шарени: сремски —·—.

Брашно: пшенично бачко № 0 450 — № 0g 450 — № 2 —·— № 5 —·— № 6 310 — № 7 —·— № 8 за пећу —·—.

Мекиње: пшен. Бачка п. Радек 190 —.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА

[illegible]

Читајте „Заставу“

ПОДЛИСТАК

Свечности у Сплиту

Иако по програму треба будилница да је у 6 сати, ми смо се пробудили већ у пола пет. Весела браћа нас пробудише песмом. Лепа звездана ноћ са богатом месечином, ветрић са мора, црно вино, очи, свежина јутра, није чудо, ако је дан затекао по неког омладинца, који је још јуче ујутру отворио очи после сна.

Од седам па до пола девет су утакмице веслача за првенство. Утакмице су ван луке; циљ такмичењу је кула светиљка. Госте на млетачком мору укрцавају у лађе кастеланске пловидбе.

За то време купи се свет. Обала је као мравињак.

Важна ће се тачка обавити одмах, чим се вратимо са веслачке утакмице. То је откриће споменика Марку Марулићу, који беше син и грађанин града Сплита пре 400 и толико година.

На тргу Деветог Новембра је подигнут споменик овом неумрлом великану нашем.

Мали простор. Тек за званичне особе и неку хиљаду слушалаца музике, заставе, литије.

Ту је Краљев заступник адмирал Прица, министри Радојевић и Крајач, грађанске власти под вођством председника дра Ивана Тартаље, ту је и свештенство. Римокатоличко под вођством бискупа Венефачића. Цео живот у Сплиту иде иначе по темпу vivace. Само је сад овде adagio. Једини је жив старац монсињор Марко Булић.

Диван старац! Као младић окретан, свеж; еластична мозга, без семилитета. Један од оних људи, који се не замара, који свежину и физичку и душевну црпе из неуморног рада. Човек много чувен и далеко познатији у иностранству него код нас.

Марулићев споменик је Мештровићево дело. Извајан је у бронци. Мисаона глава нагнута над књигом. Израз лица ти одаје човека широких погледа, дубоких мисли.

Монсињор Булић је одржао говор. Заиста класичан говор у оном свечаном расположењу, кад је сваки нестрпљиво очекивао, да чује реч нестора научењачких кругова Марка Булића, и види ремек дело вајарског вештака Мештровића.

Упоређујући Диоклицијана цара римског са његовим домородцем Марком Марулићем вели монсињор Булић: „Из руку Диоклецијанових изиђоше велика дела, закони на политичком и социјалном пољу, достојни још увек удивљења... а из рукуМарка Марулића изиђоше дела великих крепости, узвишеног морала и кршћанске аскеце, која га дижу над римским царем, не зато, што су му дела преведена на многе европске језике, него зато, што су ширина и шире доброту, правду и истину !!“

Подигавши руку према споменику говораше монсињор Марко Булић, Марку Марулићу: „Ускрснуло је краљевство, чију си судбину ти оплакивао; ускрснуло је наше народно краљевство, а данас је, да га крепосним делима угледавши се на твоја, уздржимо и прославимо“.

Цитирајући речи класичног римског писца Тацита вели монсињор: „Штогод смо, о славни Марко, у теби љубили; чему смо се год у теби дивили, остаје и остаће у душама људи, у вечности времена, у слави певести. Јер док је многе из старијих времена покрио плашт заборава, непознате и без славе, Марулић ће живети приповедан и славан“.

Скинуше копрену са споменика. Са усхићењем после говора именјака Булића и сам повиках: Salve Marce Marule!

Узима реч Тартаља и после његовог заиста красног говора „Гуслар“ певачко друштво је отпевало пригодну песму, композицију свога коровође Хаце-а.

Венаца је много; полажу их на споменик.

„У име Њ. В. Краља Срба, Хрвата и Словенаца, клањам се дубоко сени великог човека, сина овог дивног града, песника, мислиоца и просветиоца Марка Марулића. У знак пажње полажем овај венац кличући: Слава Марку Марулићу!“ поздравља адмирал Прица. На трапи венца беше исписано: „Марку Марулићу. 26/VII. 1925. Александар I.“ Венаца беше на 25. Најзанимљивији је онај, кога је направио учитељ Младинов са острва Сколта. То цвеће је из пукотина зидина оне куће у којој је Марко Марулић становао повукавши се у миру у „Долини Нехаја“.

На дому, у коме се родио Марулић откривена је спомен плоча опет уз један леп и прикладни говор монсињора Марка Булића.

РАЗНО

Министар-председник Швехла почасни доктор техничких наука

Академски сенат чешке високе школе технике у Прагу решио је пре кратког времена да се председнику чехословачке владе Ант. Швехлу пружи част почасног доктора техничких наука, као признање за заслуге добивене при изградњи државе техничког развитка аграрног покрета. Министар просвете је сада решење академског сената потврдио.

Обезбеђење престарелих у Чехословачкој

Пошто под важност закона о општем социјалном осигурању, који ће ступити у живот 1. јула 1926. год. не подпадају особе преко 65 година, то ће се престарелим радницима помоћи нарочитим законом у облику поклона исплаћиваног у месечним ратама. Како дознаје „Право лиду“ основа тога закона већ је готова и сада се ради на прорачуну. Предлог тог закона биће у најскоријем времену предложен скупштини и почео би да важи истовремено са социјалним осигурањем. Према претходним информацијима број особа преко 65. година износи у Чехословачкој 1,200.000, од којих пензионираца државних и приватних рударских провизиониста има око 600 хиљада.

Конгрес чехословачке комунистичке странке

Конгрес чехословачке комунистичке странке одржаће се вероватно 27. и 28. септембра. Тачан термин одредиће још политички биро. За развитак прилика у чехословачкој комунистичкој странци имаће овај конгрес велики значај, јер ће се на њему покушати, да се коначно ликвидира унутрашња криза у комунистичким редовима, која траје већ преко месец дана.

Уређење трговачке веве Чехословачке са иностранством .

Како јављују чехословачки листови, пред министарски савет ће доћи предлог новог закона за уређење трговачких веза са страним државама. Ради се пре свега о продужењу т. зв. опонумочавајучег закона за провизорно увођење у живот трговачких уговора и то барем до краја 1925. године, јер сада важећи опуномочавајући закон престао да важи концем јуна о. г. Нови закон би садржавао и антидумпингове одредбе, које би у случају потребе употребиле против држава, које би Чехословачкој републици из било ма каквих разлога значајно конкурирали. Коначно нови закон ће омогућити влади, да повластице снижених аграрних царина т. зв. покретних, која су баш недавно владиним наређењем била заведена, не пруже оним државама, које чехословачку робу диференцирају или које нису склопиле са Чехословачком трговачки уговор. У том случају владе би била овлашћена одредити, да за дотичну државу важе аутономне, то јест ваше житне царине.

Ријетро Маскањи о музикалном Прагу

Италијански композитор Ријетро Маскањи, који баш сада диригује у прашком варијетеу неколико престава братиславске опере, изјавио је у разговору са сарадником „Прагер Пресе“, да у мало којем граду диригује тако радо, као баш у Прагу. Велики смисао чешке публике за талијанску музику не изненађују га, јер је основа како италијанске, тако и чешке музике мелодија. Програм даљег гостовања Маскањи-а у Прагу није још тачно одређен. Свакако ће то бити италијанска музика, коју доноси у Праг, исто као што и чешку музику односи у Италију, Русију и Америку. Маскањи се том правцу са правом сматра за једног од првих пропагатора Сметанове и Дворжакове музике у свету. Када је сарадник прашког листа питао Маскагни-а за његов композиторски рад, италијански мајстор му је одговорио, да ћа сачекати док се у музици врати мелодија и поново задобије сва срца. У то је уверен и свој успех у Прагу сматра као праву демонстрацију за мелодију.

Наливак старог рукописа

Ових дана поклоњен је петроградској књижници досад непознати рукопис писан перзијском језиком. Према констатацији руског академичара Мара, рукопис потиче свакако из XV. стожећа и садржава приче из „Хиљаде једне ноћи“. Овај је поклон велико богатство за петроградску јавну књижницу, јер је уникат перзијске литерарне прошлоста, који претстављују велику вредност.

Радикалнији правац у пољској народно социјалној странци

У пољској народно-радничкој странци примећује се већ дуже времена јасна наклоност радикалнијем становишту. У странци су настале велике промене. У извршном одбору као и клубу поделио је лево крило. Ова промена је нарачито дошла до изражаја приликом дводневних седница извршног одбора, на којима је изабрано ново председништво. За вођу странке изабран је посланик Хаджински, који је већ неколико пута био председник странке и председник посланичког клуба. Хаджински је познат као одличан одборник у питањима финансијски и економско-социјалним. По занимању је инжињер. Овај радикални преокрет у народно-радничкој странци вероватно ће појачати становиште опозиционог народно-социјалног клуба против владе. Пољски народни социјалисти пребацују Грабсковом кабинету, да кокетује са десницом и центрумом а запоставља социјалне реформе.

Важне промене у пољском аграрном покрету

Како дознаје дописник ЦЕПС-а из варшавских политичких кругова, налазе се пољске аграрне странке пред важним променама у организацији. Ради се на име на томе, да се као из помирљивог „Пиаста“ тако и из радикалног „Визволаниа“ одвоје сељачки посланици и оснују сопствену искључиво сељачку организацију. Последице овог корака показаће се свакако одмах изван парламента. Овим би аграрни покрет у Пољској био понова постављен на сталешку основу. У обе наведене политичке странке заступљени су данас у великом броју индустријалци (У Пиасти) и интелигенција. У парламентарним круговима се знатно разилазе мишљења о томе, дали је у данашњем моменту пријављени пројекат зрео за практично извођење. Сигурно је да ће теоретско решење бити донето и то позитивно.

Мађарске избеглице у Румунији

Румунски листови доносе опширне извештаје о једној занимљивој појави. Власти на мађарској граници нису никако у стању да задрже струју избеглица, које долазе из Мађарске у Ердељ. Ове избеглице чији се број стално повећава, прелазе границе тајно. Веома често одлазе избеглице својим рођацима у Ердељ или у Банат. То су већином радници, интелигенти и трговци. Већина прича, да је на овај корак била приморана зато, што је у Мађарској данас веома тешко наћи и најмању зараду. Творнице су препуне, трговачке концесије даване су већином присталицима садашњег режима. Међу избеглицима налазе се и такви, који пре 4-5 година нису хтели примити румунско поданство. Велики проценат у редовима избеглица сачињавају Јевреји, који се боје, да ће у Мађарској доћи још и до горих времена. У току само једног дана задржано је на пограничним прелазима 28 избеглица.

Електризација целе Румуније

Недавно је приспео у Румунију заступник америчких банака, Ароновић ради преговора о употреби америчког зајма у Румунији. Његови преговор са министром финансија нису имали позитиван резултат. Ароновић је након тога предложио оригиналан план за употребу америчког капитала у Румунији. Позивајући се на изјаву румунског инжињера Леонида о електризацији Румуније, као и на закон о природним силама, који је недавно примљен у парламенту, предложио је остварење тог плана уз учешће америчког капитала.

У пројекту замишља инжињер Леонид пре свега енергију водопада следећих река: Бистрице, Аржеше, Јаломице, Кију, Олте и Серета. Према претходним прорачунима енергија ових река била би довољна за електризацију целе Румуније, Овај огроман пројекат може се извршити у току од 15-20 година. Министарство трговине и индустрије прихватило је у принципу овај амерички предлог и почело проучавати појединости тога плана.

Оглашујте у „Застави“!

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1. Д. Подебљане речи дупло

Тражимо

млађу чиновницу са знањем српског, немачког и мађарског језика за канцеларијске послове. Ступање одмах. Понуде са условима слати Варошком Купатилу Нови Сад. 1628 2-2

Продајем кућу

у Новом Саду, Радичевићева улица број 16. Обратити се на Аћу Нешића Карађорђева ул. 50 бр. 1622 2-3

Једно јутро

винограда

близу дунавске обале. одмах до зимовника са врло лепим плодом, због селидбе одмах на продају. Нови Сад Дарањ Зигмунд телеп 6. 1620 1—1

На продају 42 кат. јутара оранице у Карловчићу (Срем) у једном флуру под повољним условима. Интресенти нека се обрате сопственику: Игњату Манделу Земун. 1607 2—3

Хапо!

Уметни вез на машини и тамбурирање по Бечком узорку израђује најфиније. Хаљине, костиме, мантлове израђују са 50%, јефтиније него други .Даје курсе за кројење Шнитови по мери израђује ЈОСИП КОРН — водни салон, Нови Сад, Трг Ослобођења 11. 1537 5-12

Тражи се старији

трговачки помоћник

књижарске и папирне струке. Ступање одмах. Плата по споразуму. — Књижара Милана Николића Нови Сад 1539 2-2

Пријем питомаца у Инжињерску Подофицирску Школу „Краља Петра Великог Ослободиоца“ у Марибору.

1. Октобра ове године примиће се до 100 младића из грађанства и војске за питомце ове школе.

Детаљни услови за пријем могу се видети из конкурса, који су разаслани војним окрузима и општинама и из Службеног Војног Листа број 30 од 6. јула ове год. 1631 1—1

Општ. Електр. Централа у Ст Бечеју

потребује за одмах за погон Дизл-мотора 80 тона плинског уља (Материна) чија специфична тежина износи 0.863, тачка запаљивости 89 Ц а остатак несагоривих материјала 4%, без воде и икаквих штетних примеса. Цене, франко Стари Бечеј, имају се означити бројевима и словима. Платиност 30 дана по примитку плинског уља. Нетаксиране понуде са узорцима припослати до 17 августа о. г. 11 часова пре подне, када ће се понуде отворити и куп обавити. 1625 1—1

Реклама је пола успеха!

Штампарија „Застава“ Д. Д. Нови Сад 1925. (896).